

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

Vita Ex vetere manuscripto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70595)

VITA

Ex vetere manuscripto.

S. Cannatus
Aquis Sextis
regio genere
ortus,

Beatissimus Cannatus illustrissimis natalibus ortus fuit. Regis enim Acquensis a fuit filius et reginæ. Siquidem qui modo comes Provincia b appellatur, rex Acquensis antiquitus dicebatur: tantam ergo nobilitatis lineam felix Cannatus moribus extulit, virtutibus sublimavit. Cœpit namque puer bonæ indolis esse, utpote qui a Deo sortitus bonam animam, et in tenera ætate cor gerebat senile. Ut præsagium nominis sui interpretatione verissima ostenderet se implere. Cannatus quippe ethimologice vertitur: cannatus, id est, sapiens natus juxta quod dicit

B Sapiens in Sapientia: " Senectus venerabilis est " non diuturna neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, et ætas " senectutis vita immaculata. " c Non enim vacabat, ut assolet ætas illa, lasciviis, sed scientiis et præcipue sacris Theologiæ litteris animum docilem imbuebat: nobiles affluentias contemnebat: felicitatem appetebat: mentem sanctam virtutum exercitiis illustrabat, justitiæ cultor, servator honesti, pudicitiae eximius zelator eam laicis commendabat et clericis doctrinis pariter et exemplis. Implebatur in eo sententia spiritus sancti in libro Sapientiæ, qua dicitur: " O quam pulchra est casta generatio " cum claritate! Immortalis est enim memoria " illius. " d

d
aulæ paternæ

2 Sed quoniam in paterna regia domo B. Viro de laude hominum periculum imminerebat; præcipue cum legisset: " Egredere de terra tua et de domo " patris tui: " e et in Evangelio: " Qui non odit " patrem et matrem et uxorem et filios et fratres et " sorores, non potest meus esse discipulus " f et ibidem: " Qui non abrenunciaverit omnibus quæ " possidet, non potest meus esse discipulus " g nolo, inquit, nec appeto, sed contemno exhibitiones reverentiæ superfluas famulorum, nec superstitionis honoribus agitari, nec adulatorum laudibus aures dare. Laudes cavebo et spectacula sacrilega hystrionum. Laus mea sit in cœlis, ubi regnat turba fidelis. h Repente igitur Vir beatus ductus est a spiritu in desertum, regnum mundi et omnem ornatum sæculi digno gerens contemptui propter amorem Domini Jesu Christi: ipsius quippe solus castis amplexibus adhærebat, ipsi soli toto corde et tota anima serviebat. Erat autem desertum quondam, quod dicitur de Sauseto, i distans quinque aut sex fere milliaria a sede paterna, Acquensi scilicet civitate. h Siquidem locus amœnus et decorus arborum multitudine consitus diversarum. Nam salices ripis, robora monte virent, in limibus (lege illimibus) fontibus irrigatus, terra pratis vestita virentibus. Locum aptum cœlestibus studiis præferebat.

Sauseti solitudinem præferri, incolitque,

3 Quo pervenissis B. Cannatus suo exitu de Ægypto sæpius recolebat, quod Salvator noster, cum cognovisset, quod venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem " fugit in montem ipse solus " ; l quapropter exultabat uberius sibi datum divinitus Dei Filium imitari, ut regnum fugeret, quod sibi ex successione congruebat. m Subiit itaque præfatum locum gratias agens in hymnis et confes-

sionibus Dominum benedicens. Mira res! Quis unquam audivit talia? Filius regis factus est solitarius, factus est eremita. O stupenda et sic gratuita divina electio, qua a regio solio, arce summa regis, trahit ad humillimum mundi statum! Ecce, qui nutriebatur in croceis, nunc herbis et radicibus est contentus; quæ prius nolebat tangere anima ejus, nunc præ angustia loci, non animi, cibi illius sunt; huic latices haustum præbent, cui prius condita pocula nobilium asseclæ filii ministrabant. En solus habitat, En vestes frondes sunt et capa n cœli, cujus parentes trabeatis et purpureis utebantur. Nondum ergo calcatus sub pedibus Servus Dei totum se in contemplationis studium colligebat, videbanturque ei dies pauci præ amoris magnitudine, quibus speciosæ Rachelis jucundissimis amplexibus fruebatur. Habitaculum Deo gratissimum in cordis hospitio fecerat, et in terra stans cœli altitudinem attingebat: nam ejus conversatio in cœlis erat. Dagens itaque in tanta altitudine invictum a Dei servitio spiritum non relaxabat.

EX VETERE
MS.

4 Non permisit autem divina dispositio, quæ sibi eum elegerat ad majora, lucernam accensam amplius abscondi sub modio, sed fecit eligi eum et superponi candelabro ecclesiasticæ dignitatis, quem elegerat a constitutione mundi, ut esset sanctus et immaculatus in castitate coram ipso. Interea nempe Massiliensis ecclesia suo orbata pastore Dominum gemitibus exorabat, quatenus sibi præsulem sanctum concedere dignaretur, qui in doctrina sana commissum gregem uberrimis pascuis enutrirer, exemplis ad cœlestia elevaret, orationibus protegeret, et beneficiis confoveret. Etenim per bonum antistitem pax et disciplina est populis, quies monasterii, norma clericis, et divino cultui continuum incrementum: nec est ramus, qui beneficium non sentiat vel recipiat, si virtus ingens a radice emanavit. Quia vero omnis, qui petit, accipit, et qui quærit, invenit, cum petit pro se pie, salubriter et constanter, non est fraudata a desiderio suo, imo prece mansueta et humili exaudita. Siquidem Dominus J. C. ejus auriculæ revelavit, quod regis filius Cannatus illustris tam sanctitate, quam stemmate generis celebris et famosus, esset Massiliensis episcopus, pater patriæ ac patronus. Dantur ergo laudes Dei Filio J. C. et absque mora legati sollicitè eliguntur, qui Sanctum Pontificem, munus Dei, et diligentius quærant, et quæsitum irrefragabilibus rationibus inducant onus suscipere non a se impositum, sed a Deo, et inductum affectuosius adducant sanctæ matri ecclesiæ cum multo desiderio præstolanti.

donec Massiliensem se-dem,

F

5 Profecti itaque nuncii electi Dei Famulum indagantes citius repperunt. Voluntas quippe Dei fuit, ut occurreret cito, quem volebant; ad cujus genua provoluti cunctorum per ordinem denunciant veritatem et revelationem Domini J. C. et cleri gaudium et applausum populi universi. At vero beatus Cannatus, sicut erat humillimus, pontificatus recusat onera pariter et honorem, asserens se prorsus inutilem et indignum: quem tu, Domine, in hanc excellentiam componebas, ut similem tibi faceres, eumque, qui se in tantum humiliat, sublimius exaltares. Nam cum illi, qui venerant, importune et oportune instarent, rationibus plurimis ostendentes, hoc ipsum ingentis humilitatis indicium, si episcopatum Massiliensis ecclesiæ regis filius suscipere dignaretur; respondit eis: Nolite, fratres, obsecro, amplius me gravare: dico vobis et assero in nomine Domini mei, quod prius hæc arundo arida, quam videtis, virescet germinans, folia emittendo, quam Cannatus episcopatum, quem offertis, (recipiat.) Siquidem cannam manu

licet agræ, nec sine miraculo adit:

EX VETERE
MS.

A manu gestabat, qua corpus attenuatum jejuniis et abstinentia sustentabat. Illico postquam verbum protulerat servus Dei, arundo sicca integre revirescit, frondes emittit, et folia germinavit, manifeste declarans divinam electionem et electi Pontificis sanctitatem. Quapropter cum vidissent legati quod fecerat signum, admirantes inclinaverunt se, et adoraverunt Deum dicentes: Benedictus Deus Pater Domini nostri J. C., qui non abstulit misericordiam et veritatem suam ab ecclesia sua et recto itinere nos perduxit. Cannatus, qui vocabatur a Deo tamquam Aaron, suspirans ait: Ex quo a Domino egressus est sermo, non possum extra ejus placitum quicquam loqui et sibi me tota devotione committo, ut quod meis meritis non potero, ejus mihi pura bonitate donetur, et oratione facta, officio et benedictione a superiori suscepto, ad sedem suam accedit humiliter Pastor bonus. *o* Ingrescente illo suam civitatem Massiliensibus nova lux oriri visa est. Gaudium hortor* atque tripudium.

*an ortum?
qua præclare
administrata.

B 6 De loco vero, in quo S. Cannatus hereticam vitam duxit, ab Aequensi regem concessum est et sancitum, ut in memoriam beati Cannati et præconium celebre et honorem ab omnibus suis successoribus episcopis cum toto ejusdem loci territorio et distractu libere haberetur, ad perpetuam etiam firmitatem cautionibus et chyrographis vallatum (penitus) tradidit possidendum *p*: ad quem locum quamplures Provincialium accedentes oppidum construxerunt, quod adhuc hodie S. Cannatus dicitur de Sauseto. S. ergo Cannatus subditorum curam sollicitus adimplebat, jam præsul factus Domini vigilavit in actus, *q* velut cælum novum sapientiæ et doctrinæ radiantissimis luminaribus præfulgebat, speciale specimen et exemplar religionis et sanctitatis se omnibus exhibebat, et ut omnes lucrificeret, omnibus communis erat, turris Davidicæ mœnia restauravit et hereticæ pestis mortiferas adinventiones condemnavit. *r* Ipse civitatem suam munivit et templi diruta resarcivit in tantum, ut vox exultationis diceretur: « Hæcine est urbs perfecti decoris, gaudium universæ terræ? » *s* Die noctuque Euangelium J. C. mente gerebat et opere exercebat: totum enim se dederat fidei orthodoxæ et præceptis Dominicis et institutis Spiritus Sancti et ecclesiasticis prædicandis, in opera pietatis fervens et hilaris quotidie peragebat, et proprias facultates pauperibus Christi dividebat. Pontificatus sui diebus pacem dedit ecclesiis, clericis disciplinam et Deo populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, ut semper erat ejus studium et ubique divini cultus lacrymam non solum sollicitæque observare, verum etiam continuis successibus ampliare. Et licet cunctis polleret virtutibus, præcipue ipsum humilitas amari ab omnibus faciebat: nam quanto generosior, tanto humilior, ab omnibus honoratus, honorem debitum omnibus exhibebat. Orationibus et sacris lectionibus vacans, sic aliis fideliter intendebat, quod sacræ domui suæ optime providebat. De cordis hospitio xenodochium fecerat, et viscera misericordiæ alicui claudere nesciebat.

Sancti mortur, ac Massitiam refertur.

7 Sic et plenus fide et plenus operibus bonis cursum consummavit, fidem servavit, et juxta sententiam beati Job, quia audire dilexit et observavit, complevit dies suos in bono, et annos in gloria. *t* Signis enim et virtutibus clarus idibus Octobris obdormivit *u* apud S. Cannatum de Sauseto in Domino J. C., in quo quidem sitivit. . . . gustat æternum stola una decoratus de reliqua est securus. Ipsum quippe Dei Filius cum servis fidelibus salutavit disponens ei regnum sicut disposuit sibi Pater. Post felicem transitum Ducis Sancti divina non defuere miracula, Viri justii clamantia

Sanctitatem. Nam cum ejus obitus sacrosanctus D civibus fuisset Massiliensibus nunciatus, paraverunt, ut cum honore debito beatas reliquias tanti Patris ad sedem suam devotissime transmutarent et totam urbem Massiliensem tam sancto corpore dedicarent. Cum igitur ad S. Cannati oppidum pervenissent et sumsissent glebam beati corporis transferendam, facta est subito incomparabilis immutatio aeris magna nimis. Cæli namque facies condensis nubibus operitur, et terræ non solum superficies inundatione imbrum irrigatur, verum etiam et profundum. Quapropter conturbati et perterriti, qui aderant, universi servum Christi Cannatum invocant; ut eos ducat et deferat, qui ejus corpus sanctissimum deferebant. Mira res et omni tempore referenda ad honorem Domini J. C. et hujus præclarissimi Confessoris *l* Inceptum iter totum perficiunt dextris et a sinistris ubique inundante pluvia; super ipsis vero et super sanctis reliquis per totam viam nulla gutta pluvie distillavit. Imitemur, Fratres, quem laudamus.

ANNOTATA.

a Reges Aequenses nulli fuere: fuerit fortasse E ejus pater aut Provinciæ aut civitati Aequensi gubernandæ præfectus. Sub sæculi quinti sæculique confinium, quo circiter tempore S. Cannatus floruit, Provinciæ partim Burgundionum, partim Visigothorum regibus suberat. Vide Boucheum Hist. Provinciæ lib. III.

b Nec, cum scribebat is Anonymus, recens nata ea comitum Provinciæ appellatio verosimiliter fuerat: primus autem Provinciæ comes passim audit Bozo, qui sæculo x fuit; hinc porro, cum de Provinciæ comitibus, qui jure proprio ac perpetuo Provinciæ possidebant, hic sermo fieri videatur, consequitur Anonymum longiore temporis intervallo a S. Cannati ætate fuisse remotum, quam ut, antiquitatis nomine, indubiam sibi vindicet lectoris fidem.

c Sap. 4 v. 8 et 9.

d Ibidem v. 1.

e Gen. 12 v. 1.

f Luc. 14 v. 26.

g Ibid. v. 33.

h Leonini versus, qualem exhibere hic Anonymus voluit, forte ante sæculum XII in usu non fuisse. [Cfr annotationem num. 8 Commentarii subjectam.]

i Nunc oppidum ibi visitur S. Cannati dictum. [In hodierna Archidiecesi Aequensi, in Præfectura Ostiis Rhodani (Dép. des Bouches-du-Rhône), cujus caput Massilia.]

k Gallice Aix dicitur. estque civitas archiepiscopalis et Provinciæ [olim fuit] metropolis.

l Joan. 6 v. 15.

m Vide litt. a: sive unicus, sive major natu filius parenti fuerit, regnum, quod nullum patri erat, hæreditate consequi non poterat; imo neque jure proprietatis paternum officium.

n Capa vestis est totum hominem ambiens.

o Num S. Cannatus Massiliensis fuerit episcopus valde incertum est: unde mutat etiam miraculi, quod præmittitur, fides.

p Oppidum istud tam spirituali, quam temporali episcopi Massiliensis jurisdictioni jam olim paruisse ex dictis num. 8 Commentarii satis liquet: at ea quo tempore et quo pacto acquisitum fuerit nullus dixerit: vidisse non credo Anonymum, de quibus loquitur, cautiones et chirographa.

q Vide quæ de versibus Leoninis notata sunt supra lit. h.

r Scilicet

A r Scilicet iconoclastarum addit de suo Guesnayus in Annalib. ecclesiasticis ad annum 621: serpsisse Massiliæ ea ætate hanc hæresim, ut ut et favere visus sit Serenus Massiliensis episcopus, ex Gregorii I ad illum Epistola non colligitur: vivisse autem tum temporis S. Cannatum Guesnayus neque probavit, neque probando fuit. Verosimilius

est Anonymum hic hæresim Arianam, qua Visigothi infecti erant, indicare voluisse.

s Thren. 2 v. 15; sed sensu plane opposito: hic de Hierosolyma eversa, Anonymo de Massilia instaurata est sermo.

t Job. 36 v. 11.

u Sub finem forte sæculi v.

EX VETERE MS.

DE S. AURELIA VIRGINE

ARGENTORATI IN ALSATIA.

SYLLOGE.

J. B.

S. Aureliæ in Fastis sacris memoria, Acta qualiacumque, cultus sacer, et ab homonyma Ratisponensi distinctio.

Sac. IV
VEL V.
Sanctæ apud
Martyrologos

A rgentoratum, seu Argentina, vernacule Straszburg, Alsatiæ caput et episcopalis sub Moguntina metropoli ad Rhenum civitas nobis hodie S. Aureliam suppeditat, ut quæ illic mortales exuvias deposuerit, et prodigiis, ut infra dicetur, inclaruerit, et cultum sacrum a multis retro temporibus fuerit consecuta. Martyrologium quod ejus meminerit, nullum vetustius eo reperi, quod Augustæ Vindellicorum edidit Matthias Fredericus Beckius anno 1687, jam tum, ut ait, ab annis septingentis scriptum; sed nudum dumtaxat S. Virginis nomen hoc modo refert: Idus Octob. Aureliæ Virg. [Antiquioris Beckiano Martyrologii mentionem facit Schoepflin (a): Aureliæ, inquit, Virginis cujusdam Argentoratenses ab antiquo coluerunt memoriam, quod Martyrologium illud Argentinense, sæculo VIII vel IX in ecclesiarum Alsaticarum usus conscriptum, demonstrat, ubi ad Idus Octobris legitur: « S. Aureliæ Virginis » scilicet memoria: nec dubium quin templum Aurelianum ab hac nomen acceperit.] Frequentior ejus fit apud martyrologos recentiores mentio: locum addit Martyrologium Romanum hodiernum his verbis: Argentorati Sanctæ Aureliæ Virginis. Verbis iisdem utitur Molanus apud Sollerium in Auctariis ad Usuardum, si loci, quem Argentinam appellat, nomen accipias. Notitiam paulo uberiorem Sanctæ præbet Lubeco-Coloniensis Usuardi editio, in Argentina, inquit, natale Sanctæ Aureliæ Virginis, quæ fuit una de undecim millibus Virginum et in reditu de Roma infirmata ibidem obiit. His similia legas apud Grevenum: similia item in Martyrologio Germanico, Canisii dicto; et in Florario nostro MS. Plura alia missa facio, quod nihil de Sancta nostra, præter jam adducta, peculiare suppeditent.

2 At vero præteriri silentio nequit Martyrologium Parisiense, Card. de Noailles Parisiensis archiepiscopi auctoritate anno hujus sæculi [scil. XVII] supra vigesimum septimo editum, quod ad hunc diem de S. Aurelia hæc speciatim memorat: Argentorati, Sanctæ Aureliæ Virginis,

in cujus honorem extractum antiquitus oratorium, ejusque consecratum reliquiis, Sanctus Columbanus in Alemanniam veniens, apud Brigantium invenit, et altare, quod a barbaris profanatum fuerat, renovavit. Singularia plane, sed non æque vera, quæ ad hunc diem in Martyrologio suo Hispano de S. Aurelia ex pseudo-Juliano Tamayo profert: audiat: Argentorati in Germania, inquit, S. Aureliæ Virginis et Martyris (refragatur huic martyrio quidquid alibi martyrologorum scriptorumque est), B. Agathopæi, Augusti liberti, ex Gallæcia Hispaniæ oriundi filia, quæ ab Apostolo Jacobo Hispaniarum magistro cum patre et sorore ad fidem conversa, fidei regulas viriliter est amplexa, pro quarum observantia ad martyrii coronam accessit. Agathopæo scilicet, uti in Annotatis Tamayo addit, Martyri Antiocheno duæ fuerunt ejusdem nominis filia, quarum altera Anagninæ in Italia, altera Argentorati in Germania martyrii coronam meruere. Commentitia Juliani, archipresbyteri Toletani, adversaria jam sæpe explosa sunt, quæque hoc loci Tamayo inde affert abunde refutata habet lector a Suiskeno (b) ad diem xxv Septembris, ubi de S. Aurelia Anagninæ culta; ita ut pluribus de his disceptare non sit operæ pretium.

3 Consonant Usuardo Lubeco-Coloniensi, Martyrologio Germanico et Florario nostro MS. supra citatis, ac S. Ursulæ sodalitati S. Aureliam adscribentibus, qualiacumque hujus Acta Breviario Argentinensi, anno 1489 Joannis Reynaldi (alias Gruninger) impensis edito, inserta (c), quæ, licet ex traditione incolarum potius, quam ex indubitatis antiquitatis testimoniis profecta, nec sæculo XIII antiquiora, inde lectori hic sistimus: ita habent: Lect. i. Tempore cum per divinam ordinationem beatissima Ursula cum suo comitatu a civitate Romana ascensis navibus per decursum Reni redire disposuisset, sicut plenius in Gestis ejus continetur, Aurelia Virgo illustrissima, quæ in prædictæ Sanctæ Virginis comitatu extiterat, divina favente gratia, in aqua, quæ Caltæhe (Kaltau Rheni brachium) vocatur, febre arrepta

(a) Alsat. Illustr., t. I, p. 341. — (b) T. VII. Septemb., p. 141.

— (c) fol. 476.

et